

DECIZIA nr. 19 din 29 octombrie 2019 referitoare la interpretarea dispozițiilor [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#)

EMITENT • ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE - COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 108 din 12 februarie 2020

Dosar nr. 1.899/1/2019

Daniel Grădinaru	- președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Alexandra Iuliana Rus	- judecător la Secția penală
Marius Dan Foitoș	- judecător la Secția penală
Simona Daniela Enean	- judecător la Secția penală
Mirela Sorina Popescu	- judecător la Secția penală
Francisca Maria Vasile	- judecător la Secția penală
Ionuț Mihai Matei	- judecător la Secția penală
Valentin Horia Șelaru	- judecător la Secția penală
Sandel Lucian Macavei	- judecător la Secția penală

S-a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori în Dosarul nr. 264/104/2017, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „În interpretarea dispozițiilor [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#), încheierea definitivă pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), prin care s-a respins cererea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale, poate fi asimilată cauzei de încetare a procesului penal?“. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor [art. 476 alin. \(6\) din Codul de procedură penală](#) raportat la [art. 473 alin. \(8\) din Codul de procedură penală](#) și [art. 27⁵ din Regulamentul](#) privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare. Ședința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Daniel Grădinaru. La ședința de judecată a participat doamna Silvia Stoenescu, magistrat-asistent în cadrul Secției penale, desemnat în conformitate cu dispozițiile [art. 27⁶ din Regulamentul](#) privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare. Judecător-raportor a fost desemnat, conform [art. 476 alin. \(7\) din Codul de procedură penală](#), doamna judecător Alexandra Iuliana Rus, judecător în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna Marinela Mincă, procuror șef al Serviciului judiciar penal, Secția judiciară. Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 1.899/1/2019, aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, precum și faptul că au comunicat puncte de vedere sau jurisprudență cu privire la problema de drept în discuție: Curtea de Apel Alba Iulia, Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel Brașov,

Curtea de Apel București, Curtea de Apel Cluj, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Ploiești, Curtea de Apel Suceava, Curtea de Apel Târgu Mureș și Curtea de Apel Timișoara, precum și tribunalele și judecătoriile din circumscripțiile acestor curți de apel. De asemenea s-a precizat că, în conformitate cu dispozițiile [art. 476 alin. \(10\) din Codul de procedură penală](#) raportat la [art. 473 alin. \(5\) din Codul de procedură penală](#), a fost solicitată opinia scrisă a specialiștilor cu privire la chestiunea de drept ce a format obiectul sesizării, fiind transmis punct de vedere din partea Universității de Vest din Timișoara, Facultatea de Drept - Centrul de cercetări în științe penale. La data de 11 octombrie 2019 a fost depus la dosar raportul întocmit de judecătorul-raportor, fiind comunicat părților, potrivit dispozițiilor [art. 476 alin. \(9\) din Codul de procedură penală](#). A mai arătat că Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Adresa nr. 1.708/C/2020/III-5/2019 din data de 11 septembrie 2019, a comunicat punctul de vedere asupra chestiunii de drept a cărei rezolvare de principiu s-a solicitat. Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, domnul judecător Daniel Grădinaru, constatând că nu sunt cereri sau excepții de formulat, a solicitat reprezentantului Ministerului Public să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema supusă dezbaterii. Reprezentantul Ministerului Public a arătat că, în cauză, au fost formulate concluzii de respingere, ca inadmisibilă, a sesizării, nefiind îndeplinite condițiile prevăzute de [art. 475 din Codul de procedură penală](#). Raportat la exigențele de admisibilitate s-a susținut că problema supusă dezlegării nu reprezintă o veritabilă chestiune de drept, întrucât rezolvarea acesteia este condiționată de analiza datelor concrete ale cauzei, iar răspunsul ce ar putea fi dat instanței de sesizare este influențat de aceste date, întrebarea pierzându-și astfel caracterul pur teoretic. Reprezentantul Ministerului Public a arătat că instanța care a formulat sesizarea solicită a se lămurii dacă o încheiere pronunțată de judecătorul de cameră preliminară în temeiul [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), prin care s-a respins cererea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale, atrage efectele principiului autorității de lucru judecat, împiedicând exercitarea acțiunii penale. S-a susținut că în cauza în care a fost formulată sesizarea judecătorul de cameră preliminară, investit cu cererea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale, nu s-a pronunțat cu privire la chestiuni de fond, ci doar de ordin procedural, mărginindu-se a analiza necesitatea redeschiderii urmăririi penale strict în vederea reunirii celor două cauze penale instrumentate concomitent, pentru o mai bună înfăptuire a justiției și că încheierea pronunțată de judecătorul de cameră preliminară nu cuprinde nicio referire la urmărirea penală desfășurată în cauză sau la probele administrate și nici nu realizează un examen al legalității soluției dispuse de procuror. În consecință, în situația concretă ce se conturează în cauză se poate concluziona că nu încheierea pronunțată în procedura prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#) va constitui elementul în discuție din perspectiva incidenței autorității de lucru judecat, cum a reținut instanța de sesizare, ci ordonanța procurorului prin care s-a dispus clasarea. Din această perspectivă s-a precizat că ordonanța procurorului prin care se dispune clasarea, chiar nesupusă controlului judiciar, constituie o „hotărâre definitivă” care poate fi invocată în temeiul *ne bis in idem*, urmând ca sintagma hotărâre definitivă să fie analizată din perspectiva Curții de Justiție a Uniunii Europene sau a Curții Europene a Drepturilor Omului, arătând că acesta din urmă a examinat-o din perspectiva [art. 4 din Protocolul nr. 7](#) adițional la Convenție. Raportat la aceste aspecte, s-a susținut că dezlegarea întrebării adresate instanței supreme nu influențează soluționarea căii de atac deduse judecății, întrucât autoritatea de lucru judecat trebuie evaluată raportat la ordonanța procurorului prin care s-a dispus clasarea, și nu la încheierea judecătorului de cameră preliminară, pronunțată în temeiul [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#). Pe de altă parte, răspunsul ce ar putea fi dat întrebării este influențat, în mod esențial, de anumite date particulare cauzei (încheierea la care se face referire conține exclusiv argumente de procedură, și nu de fond), ceea ce face ca problema de drept să își piardă caracterul teoretic. Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, domnul judecător Daniel Grădinaru, a acordat cuvântul membrilor completului, în situația în care au întrebări de formulat. Constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, președintele completului, domnul judecător Daniel Grădinaru, președinte al Secției penale a Înaltei Curți de

Casație și Justiție, a declarat dezbaterile închise, iar Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a reținut dosarul în pronunțare.

ÎNALTA CURTE, asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele: I. Titularul și obiectul sesizării Prin Încheierea de ședință din data de 12 iunie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 264/104/2017, Curtea de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori, în baza [art. 475 și următoarele din Codul de procedură penală](#), a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: În interpretarea dispozițiilor [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#), încheierea definitivă pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), prin care s-a respins cererea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale, poate fi asimilată cauzei de încetare a procesului penal? II. Expunerea succintă a cauzei Curtea de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori este investită, în ultimul grad de jurisdicție, cu soluționarea apelurilor formulate de Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt și de inculpata P.F., împotriva Sentinței penale nr. 159 din data de 19 noiembrie 2018, pronunțată de Tribunalul Olt, Secția penală în Dosarul nr. 264/104/2017. Prin Rechizitoriul nr. 47/P/2016 din data de 31 ianuarie 2017 al Parchetului de pe lângă Tribunalul Olt s-a dispus trimiterea în judecată, în stare de libertate, a inculpatei P.F. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de luare de mită prevăzute de [art. 308 alin. \(1\) din Codul penal](#) raportat la [art. 289 alin. \(1\) din Codul penal](#) cu aplicarea [art. 6 din Legea nr. 78/2000](#). În fapt, s-a reținut, în esență, în sarcina inculpatei P. F. că aceasta, în data de 30 aprilie 2015, în calitate de președinte al S.C. Slatina, județul Olt, societate cu personalitate juridică, a pretins de la numiții V.M., G.V.D., T.P., G.C. și G.A., angajați pe diverse funcții în cadrul societății, suma de 4.400 euro, reprezentând un „onorariu de succes” al avocatului, la plata căruia s-a angajat inculpata P.F., pentru ca aceasta să renunțe a emite decizii de desfacere a convențiilor individuale de muncă ale respectivelor persoane. Întrucât pretențiile sale financiare nu au fost satisfăcute, inculpata a emis și a semnat decizii individuale de încetare a convențiilor individuale de muncă pentru fiecare dintre aceste persoane. În procedura de cameră preliminară, la data de 28 februarie 2017, inculpata P.F. a formulat în scris cereri și excepții, solicitând în temeiul [art. 346 alin. \(3\) lit. a\) din Codul de procedură penală](#), admiterea acestora și restituirea cauzei la procuror în vederea remedierii neregularităților. Inculpata a invocat nelegalitatea și netemeinicia sesizării instanței de judecată prin rechizitoriu cu privire la o faptă încadrată în dispozițiile [art. 289 alin. \(1\) din Codul penal](#), în condițiile în care anterior fusese cercetată și se dispusese o soluție definitivă pentru aceeași faptă, apreciindu-se că sunt încălcate dispozițiile [art. 6 din Codul de procedură penală](#), [art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#) și [art. 50 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene](#). În motivare s-a arătat că prin actele depuse la dosarul de urmărire penală a demonstrat că cei cinci petenți (V.M., G.V.D., T.P., G.C. și G.A.) au formulat două plângeri identice în conținut și pentru aceeași faptă (pretinderea la data de 30 aprilie 2015, cu ocazia adunării generale, a sumei de 3.600 euro +TVA reprezentând onorariul de succes pentru avocatul G., într-un proces civil), împotriva aceleiași persoane P.F., invocând același material probator (înregistrare CD). Prima plângere a fost înaintată Direcției Naționale Anticorupție - Serviciul Teritorial Craiova care, după ce a examinat-o, a ajuns la concluzia că, în cauză, nu s-a săvârșit o infracțiune de corupție. Totodată s-a arătat că plângerea nu este de competența Direcției Naționale Anticorupție. În schimb, Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Craiova a apreciat că plângerea celor cinci denunțatori poate fi avută în vedere în ceea ce privește infracțiunea de șantaj și a trimis dosarul Parchetului de pe lângă Judecătoria Slatina unde a fost înregistrat cu nr. 673/P/2016. Prin Ordonanța nr. 673/P/2016 din data de 27 septembrie 2016 a Parchetului de pe lângă Judecătoria Slatina, în baza [art. 315 alin. \(1\) lit. b\) raportat la art. 16 alin. \(1\) lit. c\) din Codul de procedură penală](#), s-a dispus clasarea cauzei sub aspectul săvârșirii infracțiunii de șantaj, prevăzută de [art. 207 alin. \(1\) din Codul penal](#), reținându-se că faptele reclamate de către cei cinci denunțatori, ca fiind săvârșite de către inculpată la data de 30 aprilie 2015 și dovedite prin înregistrarea telefonică prezentată de denunțatori, nu constituie infracțiune de șantaj. Această soluție a rămas definitivă întrucât nu a fost atacată în termenele și condițiile prevăzute de lege. A doua plângere a celor cinci denunțatori a fost adresată Parchetului de pe lângă Tribunalul Olt și a format

obiectul Dosarului nr. 47/P/2016. În acest dosar s-a început urmărirea penală și s-a pus în mișcare acțiunea penală cu privire la aceeași faptă reclamată de aceiași denunțatori, în condiții identice cu cele din dosarul de șantaj, dar sub o altă încadrare juridică, respectiv cea prevăzută de [art. 289 din Codul penal](#). În cursul instrumentării Dosarului nr. 47/P/2016, constatându-se că Parchetul de pe lângă Judecătoria Slatina a dispus o soluție de clasare cu privire la aceeași faptă care forma obiectul dosarului aflat în lucru la Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt, s-a solicitat Judecătoriei Slatina redeschiderea urmăririi penale în Dosarul nr. 673/P/2016. În motivarea cererii, Parchetul de pe lângă Judecătoria Slatina a solicitat instanței confirmarea Ordonanței nr. 673/P/2016 din data de 21 octombrie 2016, emisă de prim-procurorul Parchetului de pe lângă Judecătoria Slatina, cu motivarea că Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt are în lucru un dosar privitor la aceeași faptă în care se fac cercetări atât sub aspectul infracțiunii prevăzute de [art. 289 din Codul penal](#), cât și cu privire la săvârșirea infracțiunii prevăzute de [art. 207 alin. \(1\) din Codul penal](#). Prin Încheierea nr. 612 din data de 21 noiembrie 2016, pronunțată de judecătorul de cameră preliminară din cadrul Judecătoriei Slatina, în baza [art. 335 alin. \(4\) și \(4¹\) din Codul de procedură penală](#), a fost respinsă, ca neîntemeiată, cererea formulată de către Parchetul de pe lângă Judecătoria Slatina, de redeschidere a urmăririi penale. În motivarea soluției, judecătorul a reținut că simpla invocare că împotriva aceleiași persoane se fac cercetări într-o altă cauză pe rolul altui organ judiciar și că cercetările ar fi într-o fază avansată nu conduc la concluzia legală că se impune infirmarea unei soluții de clasare și de redeschidere a urmăririi penale, în condițiile în care cercetările se fac pentru o altă infracțiune decât cea de șantaj. Prin Încheierea nr. 26 din data de 10 aprilie 2017, în baza [art. 346 alin. \(2\) din Codul de procedură penală](#), au fost respinse, ca nefondate, cererile și excepțiile invocate de inculpata P.F., în procedura camerei preliminare, s-a constatat legalitatea sesizării instanței cu Rechizitoriul nr. 47/P/2016 din data de 31 ianuarie 2017 al Parchetului de pe lângă Tribunalul Olt, a administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală și s-a dispus începerea judecății cauzei privind pe inculpată. Prin Încheierea nr. 44 din 4 iulie 2017 a Curții de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori a fost respinsă, ca nefondată, contestația formulată de inculpată împotriva Încheierii nr. 26 din data de 10 aprilie 2017, pronunțată de judecătorul de cameră preliminară din cadrul Tribunalului Olt - Secția penală. În motivarea contestației, judecătorul de cameră preliminară, referitor la critica inculpatei privind încălcarea principiului ne bis in idem, a arătat că această critică poate fi valorificată numai cu ocazia cercetării judecătorești asupra fondului cauzei, întrucât excedează competenței sale, activitatea judecătorului de cameră preliminară nu privește fondul cauzei, actul procesual exercitat de către acesta neantamând și nedispunând, în sens pozitiv sau negativ, cu privire la elementele esențiale ale raportului de conflict: faptă, persoană și vinovăție. Prin Sentința penală nr. 159 din data de 19 noiembrie 2018, pronunțată de Tribunalul Olt - Secția penală, în baza [art. 289 alin. \(1\) din Codul penal](#) cu aplicarea [art. 308 alin. \(1\) din Codul penal](#), raportat la [art. 6 din Legea nr. 78/2000](#), inculpata P.F. a fost condamnată la o pedeapsă de 1 an și 4 luni închisoare și la pedeapsa complementară constând în interzicerea dreptului de a ocupa o funcție publică ori de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta, pe o perioadă de 1 an și 4 luni. În baza [art. 65 alin. \(1\) din Codul penal](#) a fost aplicată inculpatei pedeapsa accesorie constând în interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică ori de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta. În baza [art. 91 și 92 din Codul penal](#), s-a dispus suspendarea executării pedepsei principale sub supraveghere pe un termen de încercare de 3 ani. Conform dispozițiilor [art. 93 alin. \(1\) din Codul penal](#), s-a dispus ca, pe durata termenului de supraveghere, inculpata să respecte următoarele măsuri de supraveghere: să se prezinte la Serviciul de probațiune Olt, la datele fixate de acesta; să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa; să anunțe, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile; să comunice schimbarea locului de muncă; să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență. Conform dispozițiilor [art. 93 alin. \(3\) din Codul de procedură penală](#), pe durata termenului de supraveghere, s-a dispus ca inculpata P.F. să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă de 60 de zile, în cadrul Consiliului Local al Municipiului Slatina - Direcția administrare patrimoniu sau la Colegiul Național „Radu Greceanu” - Slatina. A fost atrasă atenția inculpatei că, în cazul în care încalcă cu

rea-credință măsurile și obligațiile dispuse, se va dispune revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere, iar pedeapsa va fi executată în regim de detenție, conform art. 96 din Codul penal. În baza [art. 274 alin. \(1\) din Codul de procedură penală](#), cheltuielile judiciare în cuantum de 100 lei, reprezentând onorariul parțial al apărătorului desemnat din oficiu, au rămas în sarcina statului. În baza [art. 274 din Codul de procedură penală](#), inculpata a fost obligată să plătească statului cheltuieli judiciare în cuantum total de 4.000 lei. Împotriva Sentinței penale nr. 159 din 19 noiembrie 2018, pronunțată de Tribunalul Olt - Secția penală, în Dosarul nr. 264/104/2017, în termen legal, au formulat apel Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt și inculpata P.F. La termenul din 12 iunie 2019, Curtea de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori a pus în discuție necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept. În interpretarea dispozițiilor [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#), încheierea definitivă pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), prin care s-a respins cererea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale, poate fi asimilată cauzei de încetare a procesului penal? III. Punctul de vedere al completului care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție Referitor la admisibilitatea sesizării s-a apreciat că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de [art. 475 din Codul de procedură penală](#), deoarece Curtea de Apel Craiova este învestită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, existând o chestiune de drept procesual penal, fără precedent în legislația anterioară anului 2014, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare. S-a mai arătat că de modul cum este soluționată problema de drept în prezenta cauză depinde, în mod direct, modul de soluționare al acțiunii penale, respectiv condamnarea, achitarea sau încetarea procesului penal. Cu referire la chestiunea de drept care a generat sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în opinia Curții de Apel Craiova, încheierea definitivă pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, potrivit [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), prin care s-a respins cererea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale, poate fi asimilată cauzei de încetare a procesului penal, potrivit dispozițiilor [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#). Astfel, potrivit dispozițiilor [art. 335 alin. \(1\) din Codul de procedură penală](#), dacă procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția constată, ulterior, că nu a existat împrejurarea pe care se întemeia clasarea, infirmă ordonanța și dispune redeschiderea urmăririi penale. Conform [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), redeschiderea urmăririi penale este supusă confirmării judecătorului de cameră preliminară, în termen de cel mult 3 zile, sub sancțiunea nulității. Judecătorul de cameră preliminară hotărăște prin încheiere motivată, în camera de consiliu, cu citarea suspectului sau, după caz, a inculpatului și cu participarea procurorului, asupra legalității și temeiniciei ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale. S-a arătat că din redactarea textului de lege anterior rezultă că judecătorul de cameră preliminară hotărăște prin încheiere motivată atât sub aspectul legalității, dar și asupra temeiniciei ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale. Cu această ocazie, judecătorul de cameră preliminară analizează împrejurările noi apărute, raportat la probele anterior administrate, pentru a stabili dacă probele noi sunt de natură să înlăture semnificația celor deja administrate, întrucât, după cum reiese din interpretarea textului de lege, pentru a fi confirmată redeschiderea, trebuie să nu fi existat sau să nu mai existe împrejurarea pe care s-a întemeiat clasarea. Prin urmare, ori de câte ori ar apărea împrejurări noi sau se ajunge la concluzia că împrejurările inițiale nu au existat, iar situația de fapt nu a fost pe deplin lămurită, judecătorul de cameră preliminară confirmă redeschiderea urmăririi penale atât sub aspectul legalității, cât și asupra temeiniciei. În consecință, absența confirmării sau infirmarea ordonanței de confirmare a redeschiderii urmăririi penale de către judecătorul de cameră preliminară atrage nulitatea relativă a întregii urmăririi penale, desfășurată cu încălcarea dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal, iar soluția de respingere a redeschiderii urmăririi penale pronunțată de judecătorul de cameră preliminară confirmă, cu autoritate de lucru judecat, soluția inițială de clasare. Astfel fiind, în cazul în care se începe o nouă urmărire penală, cu privire la aceeași persoană, referitor la aceeași faptă, chiar și sub o altă încadrare juridică, soluția nu

poate fi decât de încetare a procesului penal, pentru autoritate de lucru judecat, în temeiul dispozițiilor [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#). Instanța de trimitere arată că prin introducerea dispozițiilor [art. 335 din Codul de procedură penală](#) legiuitorul român a dorit să pună în acord legislația procesuală din România cu prevederile [art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#), ca urmare a celor reținute de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în [Cauza Stoianova și Nedelcu împotriva României](#) (paragraful 21), prin care instanța europeană a constatat că posibilitatea acordată parchetului de a redeschide urmărirea penală trebuie să fie supusă analizei unei instanțe naționale care să fie obligată să examineze temeinicia unei astfel de cereri, în sensul de a aprecia dacă redeschiderea cazului nu este inechitabilă sau perioada scursă de la începerea anchetei nu este excesivă. Ca urmare, Curtea de Apel Craiova a reținut că în urma dispunerii unei soluții de clasare este nelegală crearea unui nou dosar penal prin disjungere sau formarea unui nou dosar autonom, cauzat de o nouă plângere a unei persoane, în scopul de a fi eludate dispozițiile privind confirmarea redeschiderii urmăririi penale. Cu atât mai mult, este nelegală efectuarea urmăririi penale, în afara procesului penal încheiat prin soluția de clasare, în cazul în care a fost respinsă cererea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale. În altă ordine de idei, prin neexercitarea căii de atac prevăzute de lege (sau prin respingerea acesteia) împotriva soluției de clasare, dispusă în urma unei activități investigative aprofundate care are natura unui proces penal, aceasta reprezintă o hotărâre penală definitivă în sensul jurisprudenței dezvoltate de [Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#) în interpretarea [art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#). În acest sens s-a solicitat a se vedea Cauza Sergey Zolotoukjin c. Rusiei, din data de 10 februarie 2009, paragrafele 107 și 108, precum și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (Hotărârea M-hot. din data de 5 iunie 2014, C-398/12, paragrafele 27-42). Cu toate acestea, paragraful 2 al [art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#) prevede, în mod expres, că dispozițiile [paragrafului 1 al aceluiași art. 4](#) nu împiedică redeschiderea procesului, conform legii și procedurii penale a statului respectiv, dacă fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată. Este reglementată, astfel, o excepție de la principiul ne bis in idem, ce dă prioritate înfăptuirii justiției, respectiv interesului public al aflării adevărului, în detrimentul interesului privat al persoanei urmărite sau judecate penal. Curtea de Apel arată că, deși dispozițiile [paragrafului 1 al aceluiași art. 4](#) nu împiedică redeschiderea procesului, ele impun o condiție, să se facă conform legii și procedurii penale a statului respectiv, în cazul nostru, printr-o ordonanță de redeschidere a urmăririi penale, supuse confirmării judecătorului de cameră preliminară, care analizează cu acea ocazie caracterul aprofundat sau neaprofundat al activității investigative desfășurate anterior. Însă, în niciun caz, prin eludarea dispozițiilor legale care reglementează redeschiderea urmăririi penale, nu poate fi analizat caracterul aprofundat al anchetei penale soluționate printr-o soluție de clasare, într-un dosar penal autonom, ca urmare a unei alte plângeri. Aceasta deoarece, până la redeschiderea urmăririi penale efectuate în mod legal, soluția anterioară de clasare, confirmată prin soluția judecătorului de cameră preliminară, prin care s-a respins cererea de redeschidere a urmăririi penale, reprezintă o hotărâre penală definitivă în sensul jurisprudenței dezvoltate de [Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#) în interpretarea [art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#). Prin aceeași încheiere, Curtea de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori a dispus, în temeiul [art. 29 alin. \(4\) din Legea nr. 47/1992](#), sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#) și [art. 6 din Codul de procedură penală](#), în raport cu dispozițiile [art. 21 alin. \(3\) din Constituția României](#) și [art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#), în sensul că acestea sunt neconstituționale în măsura în care nu includ în sfera cauzelor care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale și încheierea definitivă pronunțată de către judecătorul de cameră preliminară în procedura prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#). IV. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele judecătorești arondate Au comunicat puncte de vedere sau jurisprudență cu

privire la problema de drept în discuție Curtea de Apel Alba Iulia, Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel București, Curtea de Apel Cluj, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Ploiești, Curtea de Apel Suceava, Curtea de Apel Târgu Mureș și Curtea de Apel Timișoara, precum și tribunalele și judecătoriile din circumscripțiile acestor curți de apel. Cu privire la problema de drept ce formează obiectul sesizării au fost conturate următoarele opinii: 1. Încheierea definitivă pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), prin care s-a respins cererea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale, poate fi asimilată cauzei de încetare a procesului penal. În acest sens au opinat: Judecătoria Deva, Curtea de Apel Brașov (cu majoritate), Tribunalul Bistrița-Năsăud, Judecătoria Năsăud, Judecătoria Baia Mare, Tribunalul Sălaj, Judecătoria Craiova, Judecătoria Târgu Jiu, Judecătoria Vânu Mare, Curtea de Apel Galați (majoritatea judecătorilor secției penale), Curtea de Apel Iași, Tribunalul Vaslui, Tribunalul Caraș-Severin și Tribunalul Arad. În argumentarea opiniei exprimate, instanțele mai sus amintite au precizat, în esență, că încheierea de respingere a cererii de confirmare a redeschiderii urmăririi penale de către judecătorul de cameră preliminară este o hotărâre judecătorească care poate fi opusă cu caracter de autoritate de lucru judecat într-un nou dosar (nou creat) ca urmare a unei plângeri cu privire la aceleași fapte și aceleași persoane, chiar și sub o altă încadrare juridică, iar o interpretare contrară nu ar respecta dreptul acuzatului la un proces echitabil. Prin autoritate de lucru judecat se înțelege puterea sau forța acordată de lege hotărârii judecătorești definitive de a fi executată și de a împiedica o nouă urmărire pentru același fapt. Această autoritate a hotărârilor penale atrage consecințe care se manifestă atât sub aspectul unui efect pozitiv, cât și pe o latură negativă. Cel mai important efect al hotărârii definitive penale care capătă autoritate de lucru judecat este cel executoriu (pentru ca hotărârea penală să fie pusă în executare nu trebuie ca titularul acțiunii penale să ceară aceasta în mod special, respectiv hotărârea să fie investită cu formulă executorie). Al doilea efect al autorității de lucru judecat se manifestă în sens negativ, constituind o piedică a exercitării acțiunii penale și care poate fi invocată pe cale de excepție. Efectul negativ se materializează în împiedicarea aducerii din nou spre rezolvare a procesului penal în care s-a adoptat o soluție definitivă și irevocabilă. Totodată efectul negativ al autorității de lucru judecat presupune incidența principiului ne bis in idem, care este consacrat în [art. 6 din Codul de procedură penală](#), potrivit căruia nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică. 2. Încheierea definitivă pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), prin care s-a respins cererea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale constituie o „hotărâre definitivă“ de natură să atragă incidența cauzei de încetare a procesului penal prevăzută de [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#), ca urmare a existenței autorității de lucru judecat, numai dacă soluția de clasare a fost pronunțată în urma epuizării probatoriului, după o analiză aprofundată a situației de fapt, iar judecătorul de cameră preliminară, în procedura prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), examinează fondul acțiunii penale. Aceasta este opinia exprimată de judecătorii din cadrul Curții de Apel București - Secția a II-a penală, cei ai Tribunalului București, Tribunalului Giurgiu, Judecătoriei Giurgiu, Judecătoriei Bolintin-Vale, Tribunalului Călărași, Judecătoriei Oltenița, Judecătoriei Cornetu, Tribunalului Teleorman, Judecătoriei Alexandria, Judecătoriei Roșiori de Vede și Judecătoriei Videle. S-a arătat că în cazul contrar al soluționării cauzei printr-o ordonanță de clasare într-un stadiu prealabil, fără epuizarea probatoriului și fără atingerea fondului, încheierea definitivă pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), prin care nu se examinează temeinicia ordonanței de clasare, nu are autoritate de lucru judecat asupra fondului cauzei. Astfel, într-o primă etapă, cu titlu prealabil, s-a menționat faptul că dispozițiile [art. 50 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene](#) și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene impun reținerea cu titlu de hotărâre definitivă a unui act prin care procurorul a dispus în mod definitiv asupra fondului cauzei penale. În această situație, prima condiție necesară a fi îndeplinită pentru activarea principiului ne bis in idem, a existenței unei „hotărâri definitive“, este atrasă de ordonanța

de clasare a procurorului. Cu atât mai mult, în cazul în care prin încheierea definitivă pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), se statuează asupra legalității și temeiniciei ordonanței de clasare, și anume asupra fondului cauzei penale, hotărârea judecătorească are autoritate de lucru judecat, urmând să fie incidentă cauza de împiedicare a exercitării acțiunii penale prevăzută de [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#). Dobândirea autorității de lucru judecat a încheierii judecătorului de cameră preliminară, prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), poate fi atrasă, în aceste cazuri concrete, de obiectul controlului efectuat de către judecător, control ce nu poate face abstracție de legalitatea și temeinicia soluției inițiale de clasare. Aceasta deoarece apariția unor „împrejurări noi” din care rezultă că a dispărut împrejurarea pe care s-a întemeiat clasarea va fi analizată prin raportare la actele anterior administrate, fiind necesar a se examina dispariția sau menținerea în continuare a cauzei de împiedicare a exercitării acțiunii penale. De asemenea, necesitatea examinării legalității și a temeiniciei ordonanței inițiale de clasare este cu atât mai evidentă în cazul redeschiderii urmăririi penale, atunci când se constată că nu a existat împrejurarea pe care s-a întemeiat clasarea, în condițiile [art. 335 alin. \(1\) din Codul de procedură penală](#). În consecință, încheierea definitivă de respingere pronunțată de judecătorul de cameră preliminară dobândește autoritate de lucru judecat în cazuri în care obiectul controlului efectuat de către judecător în procedura de confirmare a redeschiderii urmăririi penale implică în mod necesar și examinarea legalității și a temeiniciei soluției inițiale de clasare. Pe de altă parte, în ipoteza în care prin încheierea definitivă pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), nu se examinează legalitatea și temeinicia ordonanței inițiale de clasare, verificarea legalității și a temeiniciei soluției de redeschidere a urmăririi penale putând fi efectuată fără o examinare a fondului cauzei, hotărârea judecătorului nu poate fi invocată cu autoritate de lucru judecat. Această din urmă ipoteză este întâlnită și în cazul soluționării cauzei printr-o ordonanță de clasare într-un stadiu prealabil, fără epuizarea probatoriului și fără atingerea fondului, situație în care, în procedura de confirmare a redeschiderii urmăririi penale prevăzute la [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), obiectul controlului efectuat de către judecător este limitat numai la legalitatea și temeinicia ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale, fără examinarea actelor de urmărire penală prin care s-a întemeiat clasarea.

3. Încheierea definitivă pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), prin care s-a respins cererea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale, nu poate fi asimilată cauzei de încetare a procesului penal. În acest sens au opinat Curtea de Apel Bacău, Tribunalul Brașov, Tribunalul Covasna, Curtea de Apel București, Secția I penală, Tribunalul Ilfov, Judecătoria Zimnicea, Judecătoria Filiași, Judecătoria Vaslui, Curtea de Apel Oradea, Judecătoria Aleșd, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Ploiești, Judecătoria Reghin, Judecătoria Târnăveni, Judecătoria Odorheiu Secuiesc, Curtea de Apel Timișoara și Tribunalul Timiș. În argumentarea opiniei exprimate s-a arătat că principiul „ne bis in idem” este indisolubil legat de principiul autorității de lucru judecat care operează numai în cazul în care, cu privire la o persoană, s-a desfășurat o judecată penală pentru o anumită faptă considerată infracțiune. S-a arătat că pentru existența autorității de lucru judecat, în materie penală, se cere existența a două elemente identice, între cauza judecată definitiv și cauza ce urmează a fi soluționată, și anume: identitate de persoană și identitate de obiect. Există autoritate de lucru judecat doar atunci când acțiunea penală a fost stinsă definitiv, nu și atunci când organele judiciare pot dispune redeschiderea urmăririi penale și ca atare nu poate opera un impediment pentru punerea în mișcare a acțiunii penale. În ceea ce privește sintagma „hotărâre definitivă”, aceasta trebuie înțeleasă în sensul existenței unei hotărâri prin care se rezolvă definitiv fondul cauzei, o soluție prin care se stinge definitiv acțiunea penală. Prin urmare, incidența principiului „ne bis in idem”, respectiv autoritatea de lucru judecat pot opera în cazul soluțiilor dispuse de procuror prin care se stinge definitiv acțiunea penală, cum ar fi, de pildă, renunțarea la urmărirea penală reglementată de [art. 318 din Codul de procedură penală](#) sau încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției în sensul [art. 478 și următoarele din Codul de procedură penală](#). Prin urmare, nu toate soluțiile de netrimitere în judecată, de clasare, date de procuror, se încadrează în noțiunea de „hotărâre definitivă” deoarece, în cele mai multe cazuri,

soluțiile adoptate nu sunt definitive, putând fi redeschisă urmărirea penală. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a stabilit că principiul „ne bis in idem” nu este aplicabil unei decizii prin care nu se stinge definitiv acțiunea penală și nu constituie astfel un impediment în calea unei noi urmăriri penale, pentru aceleași fapte [Hotărârea Turansky Vladimir, C-491/07, Hotărârea Curții (Camera a șasea) din 22 decembrie 2008]. Pentru a verifica dacă o încheiere pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, în procedura prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), poate fi invocată cu autoritate de lucru judecat, din perspectiva noțiunii autonome de „hotărâre definitivă” date de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în interpretarea art. 50 din Cartă drepturilor fundamentale a Uniunii Europene [Hotărârea Piotr Kossowski C-486/14, Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 29 iunie 2016], trebuie analizate următoarele aspecte: dacă a existat o anchetă aprofundată a faptei sesizate, dacă soluția de netrimitere în judecată (în concret, „confirmată” prin respingerea redeschiderii urmăriri penale) antamează fondul acuzației penale, dacă sunt satisfăcute cerințele idem personae și idem factum, dacă acțiunea penală a fost stinsă în mod definitiv. Răspunsurile curților de apel Suceava, Craiova, Târgu Mureș, Cluj, ale tribunalelor Dolj, Gorj, Olt, Mehedinți, Cluj, Maramureș și ale judecătoriilor Bistrița, Beclean, Brașov, Făgăraș, Rupea, Zărnești, Sf. Gheorghe, Târgu Secuiesc, Întorsura Buzăului, Băilești, Calafat, Segarcea, Târgu Cărbunești, Motru, Novaci, Slatina, Caracal, Balș, Corabia, Drobeta-Turnu Severin, Strehaia, Baia de Aramă, Orșova și Gheorghieni cuprind doar mențiunea neidentificării, în jurisprudența acestora ori, după caz, a instanțelor din circumscripție, a unor hotărâri relevante pentru problema de drept ce face obiectul sesizării. În cadrul Judecătoriei Reșița și al Judecătoriei Caransebeș, opiniile judecătorilor au fost împărțite, în sensul că unii au considerat că încheierea definitivă pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), prin care s-a respins cererea de confirmare a redeschiderii urmăriri penale, poate fi asimilată cauzei de încetare a procesului penal, iar alții au considerat că nu poate fi asimilată unei cauze de încetare a procesului penal. V. Opinia specialiștilor consultați în conformitate cu dispozițiile [art. 476 alin. \(10\)](#) raportat la [art. 473 alin. \(5\) din Codul de procedură penală](#) a fost solicitată specialiștilor în drept penal opinia asupra chestiunii de drept supuse examinării. Universitatea de Vest din Timișoara, Facultatea de Drept - Centrul de cercetări în științe penale a apreciat că, în raport cu criteriile de admisibilitate stabilite de [art. 475 din Codul de procedură penală](#), toate cele trei condiții prevăzute de acest text de lege sunt îndeplinite. Cu toate acestea, s-a arătat că, prin sesizarea simultană atât a Înaltei Curți de Casație și Justiție, cât și a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#) și [art. 6 din Codul de procedură penală](#), în raport cu dispozițiile [art. 21 alin. \(3\) din Constituția României](#) și [art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#), s-a creat un paralelism de proceduri, ce se impune a fi tranșat în favoarea instanței de contencios constituțional, soluție de natură să determine prematuritatea demersului inițiat în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție, care se impune să aștepte decizia instanței constituționale. S-a considerat că, în caz contrar, dacă Înalta Curte de Casație și Justiție se pronunță asupra sesizării, ar exista riscul ca decizia instanței supreme să fie invalidată de Curtea Constituțională și oricum să se procedeze la interpretarea unui text legal, ce ulterior poate fi declarat neconform cu legea fundamentală și, pentru acest motiv, aneantizat ca aplicare. De asemenea, dacă Înalta Curte de Casație și Justiție se pronunță după declararea neconstituționalității textului în discuție, se ajunge la situația ca instanța supremă să stabilească efectele unei decizii pronunțate de Curtea Constituțională, ipoteză deja tranșată anterior. În egală măsură s-a apreciat că a sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție în procedura reglementată de [art. 475 din Codul de procedură penală](#), în vederea clarificării unei dispoziții constatate, în parte, neconstituționale, pe motivul inexistenței unei modificări legislative corespunzătoare în termenul de 45 de zile, înseamnă a ignora limitele prerogativelor instanței supreme, consacrate de [art. 126 alin. \(3\) din Constituție](#). În exercitarea competenței sale constituționale, Înalta Curte de Casație și Justiție poate asigura doar interpretarea și aplicarea unitară a unei norme juridice de către instanțele judecătorești, nicidecum modificarea sau completarea acelei norme juridice, cele din urmă constituind atribute exclusive ale legiuitorului - primar ori delegat. Așadar, o eventuală omisiune a legiuitorului de a reglementa anumite situații

juridice nu poate fi suplinită prin pronunțarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a unei hotărâri conform [art. 475 din Codul de procedură penală](#). În consecință, s-a apreciat, în speță, incidența unei ipoteze (prematuritatea), care are efectul asimilat al unei inadmisibilități generate de o supralicitare procedurală a instituției sesizării. Pe fondul sesizării, s-a considerat că nu se impune extinderea sferei juridice a autorității de lucru judecat, prin includerea ipotezei în care judecătorul de cameră preliminară se pronunță în procedura de confirmare a ordonanței de redeschidere a urmăririi penale, reglementată de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#). Pe calea interpretării judiciare autentice nu se poate ajunge la includerea în categoria hotărârilor penale definitive a ordonanțelor de clasare, fie că acestea au fost sau nu supuse unui control judiciar și menținute ca atare. Actele procurorului nu tranșează litigiul penal, nu provin de la un magistrat în sensul [Convenției](#) pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și nu se pot bucura de autoritate precum hotărârile pronunțate de un judecător. În ipoteza în care se urmărește redeschiderea urmăririi penale în cazul unei infracțiuni pentru care anterior s-a dispus clasarea, calea procedurală este cea prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), respectiv procurorul de caz sau procurorul ierarhic superior infirmă ordonanța de clasare. Reglementarea procedurală impune un control automat al ordonanței de infirmare de competența judecătorului de cameră preliminară. La această soluție legislativă s-a ajuns pentru a se respecta jurisprudența Curții de la Strasbourg, prin care instanța europeană a constatat că posibilitatea acordată parchetului de a redeschide urmărirea penală să fie supusă unei instanțe naționale care să fie obligată să examineze temeinicia unei astfel de cereri, în sensul de a verifica dacă redeschiderea cazului nu este inechitabilă sau perioada scursă de la începerea anchetei nu este excesivă. În concret, conform [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#), judecătorul de cameră preliminară hotărăște, prin încheiere motivată, în camera de consiliu, cu citarea suspectului sau, după caz, a inculpatului și cu participarea procurorului, asupra legalității și temeiniciei ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale. Textul este parțial reluat în [art. 335 alin. \(4¹\) din Codul de procedură penală](#), conform căruia judecătorul de cameră preliminară, soluționând cererea de confirmare, verifică legalitatea și temeinicia ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul de urmărire penală și a oricăror înscrisuri noi prezentate. În consecință, procedura în fața judecătorului de cameră preliminară, chiar finalizată cu o hotărâre definitivă, nu are ca obiect o judecată pe fond, ci doar o soluționare a unei cereri de confirmare. În fața judecătorului nu se desfășoară un proces, ci doar o procedură (în camera de consiliu). Judecătorul nu este sesizat cu un rechizitoriu (act complex ce verifică întrunirea condițiilor răspunderii penale - [art. 327 din Codul de procedură penală](#)), ci cu o cerere de control asupra unei ordonanțe de redeschidere a urmăririi penale (act cu mai puține pretenții decât un rechizitoriu). O asimilare a hotărârilor penale pronunțate de judecătorul de cameră preliminară în procedura de confirmare a redeschiderii urmăririi penale cu o hotărâre judecătorească pronunțată pe fondul litigiului penal ar fi incorectă și nerealistă. Așa cum arată însăși instanța de trimitere, Curtea Constituțională, prin [Decizia nr. 253 din 25 aprilie 2017](#), a statuat că activitatea judecătorului de cameră preliminară nu privește fondul cauzei și nici nu presupune administrarea de probatorii. Cum ar putea deci opera o echivalare de statut între judecătorul de fond și cel de cameră preliminară? Diferența de statut se reflectă în autoritatea hotărârii pronunțate, astfel încât o asimilare a efectelor celor două hotărâri este evident exclusă. În plus, hotărârea penală pronunțată pe fond este asociată cu dublul grad de jurisdicție (cale de atac), apt să ranforseze autoritatea unei decizii ce tranșează raportul juridic penal de conflict. Această garanție nu există în cazul procedurii de confirmare a redeschiderii urmăririi penale. Mai mult, o redeschidere a urmăririi penale nu garantează o soluție de trimitere în judecată, fiind posibil ca după reluarea cercetării să se ajungă tot la o soluție de clasare întemeiată pe un alt motiv dintre cele prevăzute de lege. În aceste condiții, nefiind îndeplinite toate condițiile pentru a opera autoritatea de lucru judecat, s-a apreciat că nu se poate interpreta în sensul că încheierea definitivă pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, în procedura prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#) prin care s-a respins cererea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale, să poată fi asimilată cauzei de încetare a procesului penal stipulată la [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#). VI. Opinia Parchetului de pe lângă Înalta Curte

de Casație și Justiție Fiind solicitat punctul de vedere al Ministerului Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția judiciară, Serviciul judiciar penal, prin Adresa nr. 1.708/C/2020/III-5/2019, a comunicat punctul de vedere asupra chestiunii de drept a cărei rezolvare de principiu s-a solicitat. Prin opinia transmisă la dosarul cauzei s-au formulat concluzii de respingere, ca inadmisibilă, a sesizării Curții de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori, privind chestiunea de drept cu care a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție, considerându-se că nu este îndeplinită condiția privind legătura dintre chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită și fondul cauzei. În acest sens s-a arătat că decizia Înaltei Curți, pronunțată în procedura prevăzută de [art. 476 și 477 din Codul de procedură penală](#), trebuie să fie de natură a produce un efect concret asupra conținutului hotărârii din procesul principal, cerința pertinentei fiind expresia utilității pe care rezolvarea de principiu a chestiunii de drept invocate o are în cadrul soluționării pe fond a litigiului. Raportându-se la jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală cu privire la admisibilitatea sesizărilor, Ministerul Public a apreciat că problema supusă dezlegării nu reprezintă o veritabilă chestiune de drept, întrucât rezolvarea acesteia este condiționată de analiza datelor concrete ale cauzei, iar răspunsul ce ar putea fi dat instanței de sesizare este influențat de aceste date, întrebarea pierzându-și astfel caracterul pur teoretic. S-a mai precizat că, în situația concretă ce se conturează în cauză, judecătorul de cameră preliminară, investit cu cererea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale, nu s-a pronunțat cu privire la chestiuni de fond, ci doar de ordin procedural, astfel că se poate concluziona că nu încheierea pronunțată în procedura prevăzută de [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#) va constitui elementul în discuție din perspectiva incidenței autorității de lucru judecat, cum a reținut instanța de sesizare, ci ordonanța procurorului prin care s-a dispus clasarea. Raportat la aceste aspecte s-a considerat că se poate concluziona că dezlegarea întrebării adresate instanței supreme nu influențează soluționarea căii de atac deduse judecății, întrucât autoritatea de lucru judecat trebuie evaluată raportat la ordonanța procurorului prin care s-a dispus clasarea, și nu la încheierea judecătorului de cameră preliminară, pronunțată în temeiul [art. 335 alin. \(4\) din Codul de procedură penală](#).

VII. Examenul jurisprudenței în materie

1. Jurisprudența națională relevantă În materialul transmis de curțile de apel nu au fost identificate hotărâri judecătorești relevante pentru problema de drept ce face obiectul sesizării. Tribunalul Dolj a înaintat Înaltei Curți de Casație și Justiție două hotărâri judecătorești prin care au fost respinse, în procedura de cameră preliminară, cererile formulate de Parchet privind redeschiderea urmăririi penale. Curtea de Apel Galați a înaintat Înaltei Curți de Casație și Justiție o încheiere din data de 26 ianuarie 2017 în Dosarul nr. 1.116/113/2016a¹* prin care judecătorul de cameră preliminară a dispus restituirea cauzei la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Galați, în vederea refacerii urmăririi penale, apreciindu-se că urmărirea penală s-a efectuat cu încălcarea principiului ne bis in idem.

2. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

2.1. Din perspectiva deciziilor obligatorii, menite să asigure unificarea practicii judiciare, se constată că a mai existat o sesizare a Completului pentru dezlegarea unei chestiuni de drept în materie penală cu o solicitare de pronunțare a unei hotărâri prealabile cu privire la incidența principiului ne bis in idem care, prin [Decizia nr. 8 din 30 martie 2016](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 430 din 8 iunie 2016, a fost respinsă ca inadmisibilă, argumentându-se, în esență, că din modul de formulare a întrebării prealabile rezultă că instanța de sesizare solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție nu să dea rezolvare de principiu unei chestiuni de drept (punctuală și direct incidentă în cauza respectivă), ci să facă un studiu exhaustiv al întregii legislații și jurisprudențe naționale și să determine care dintre multiplele hotărâri judecătorești ce pot fi pronunțate de instanțele din România, indiferent de materia în care se pronunță și de procedura după care s-a judecat cauza, pot constitui „elementul bis”. S-a mai reținut că un alt motiv de respingere ca inadmisibilă a sesizării derivă din practica constantă și clară a celor două instanțe europene, jurisprudență pentru care nu este nevoie de „dezlegarea” ori de „lămurirea” Înaltei Curți de Casație și Justiție, întrucât examinarea acestei jurisprudențe este suficientă să lămurească instanța de trimitere cu privire la chestiunea de drept strict incidentă în cauza penală. În considerentele acestei decizii s-au efectuat însă anumite precizări-considerații generale cu privire la

aplicarea principiului „ne bis in idem”: În principiu, pentru aplicarea principiului «ne bis in idem», trebuie să existe o primă procedură penală care s-a finalizat printr-o hotărâre de condamnare sau de achitare definitivă a unei persoane împotriva căreia s-a formulat o acuzație în materie penală, iar autoritățile să demareze o a doua procedură penală («elementul bis»), pentru aceeași faptă («elementul idem») cu privire la aceeași persoană. Pentru a fi aplicabilă garanția instituită de principiul «ne bis in idem», ambele proceduri trebuie să fie desfășurate în urma formulării unei «acuzații în materie penală». Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că termenul «procedură penală» folosit în cadrul [art. 4 din Protocolul nr. 7](#) trebuie să fie interpretat în lumina principiilor generale aplicabile expresiilor «acuzație în materie penală» și «pedeapsă» care sunt prevăzute de [art. 6 și 7 din Convenție](#). Cu privire la prima procedură este necesar ca aceasta să se fi încheiat cu o hotărâre definitivă prin care să se fi pronunțat achitarea sau condamnarea acuzatului. Reluând considerentele Raportului explicativ privind [Protocolul nr. 7 al Convenției](#), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în jurisprudența sa că [art. 4 din Protocolul nr. 7](#) are drept scop împiedicarea repetării procedurilor penale închise în mod definitiv. Instanța europeană consideră că o decizie este definitivă atunci când este irevocabilă, adică nu este susceptibilă de căi ordinare de atac sau părțile au epuizat aceste căi sau au lăsat să se îplinească termenul necesar pentru exercitarea lor. Pe de altă parte, fiind chemată să se pronunțe asupra semnificației «hotărâre definitivă» din art. 54 Convenția de aplicare a Acordului Schengen, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat că decizia trebuie să fie definitivă și obligatorie în sensul dreptului național al statului contractant ale cărui autorități au adoptat-o și să se asigure că decizia respectivă conferă în acest stat protecția acordată în temeiul principiului «ne bis in idem». Niciunul dintre cele două texte nu face referire la o hotărâre pronunțată de către o autoritate judiciară. Ambele instanțe europene au analizat caracterul definitiv al deciziei, și nu tipul autorității care a pronunțat decizia, recunoscând caracter definitiv chiar deciziilor pronunțate de către autorități administrative. În jurisprudența internă, dar și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, nu au fost aspecte de abordare diferite atunci când «elementul bis» a constatat dintr-o hotărâre judecătorească definitivă pronunțată de o instanță de drept penal, acest aspect de drept nefiind controversat. Multiple aspecte au fost examinate de instanțele europene cu referire la reținerea «elementului bis» în alte ipoteze decât cele derivând din hotărâri penale de condamnare sau achitare. Sub acest ultim aspect există o amplă jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, din examinarea hotărârilor constatându-se că există deja cristalizată o jurisprudență coerentă și clară a celor două instanțe europene cu privire la situațiile derivând din: 1) aplicarea unor sancțiuni contravenționale și, apoi, cercetarea și trimiterea în judecată (în instanța penală) a făptuitorului; 2) dispunerea de către Ministerul Public a unei soluții de neurmărire sau netrimitere în judecată și, ulterior, infirmarea soluției și trimiterea în judecată a făptuitorului; 3) dispunerea unor decizii de către autoritățile administrative și, apoi, după caz, urmărirea penală sau chiar trimiterea în judecată a făptuitorului. 2.2. În ceea ce privește deciziile de speță se constată că Înalta Curte a soluționat o varietate de cauze cu privire la aplicarea principiului ne bis in idem, cu atât mai mult cu cât unul dintre cazurile de recurs în casație prevăzute de [art. 438 alin. \(1\) din Codul de procedură penală](#) este acela prevăzut de pct. 8, respectiv în cazul când „în mod greșit s-a dispus încetarea procesului penal”. Prezintă relevanță pentru speța de față Decizia nr. 147/RC din data de 3 aprilie 2017 a Secției penale, potrivit căreia: „în ipoteza în care procurorul a dispus clasarea, procurorul ierarhic superior a infirmat ordonanța de clasare și a dispus redeschiderea urmăririi penale, iar judecătorul de cameră preliminară a constatat nelegalitatea ordonanței de redeschidere a urmăririi penale și a infirmat redeschiderea urmăririi penale, cu motivarea că inculpatul a fost trimis în judecată prin rechizitoriu pentru aceeași faptă, instanța de apel nu poate dispune încetarea procesului penal în care s-a emis rechizitoriul, în temeiul [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#), pe baza principiului «ne bis in idem», întrucât ordonanța de clasare nu are autoritate de lucru judecat, iar judecătorul de cameră preliminară nu s-a pronunțat cu privire la chestiuni de fond, ci cu privire la chestiuni de procedură. În această ipoteză - în care instanța de apel a dispus încetarea procesului penal, în temeiul [art. 16 alin. \(1\) lit. i\) din Codul de procedură penală](#) - este incident cazul de recurs în casație prevăzut în [art. 438 alin. \(1\) pct.](#)

8 din Codul de procedură penală, întrucât existența ordonanței de clasare și a hotărârii prin care judecătorul de cameră preliminară se pronunță cu privire la chestiuni de procedură nu determină aplicabilitatea principiului «ne bis in idem», configurat în dispozițiile art. 6 din Codul de procedură penală, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene. “3. Jurisprudența Curții Constituționale a fost identificată Decizia Curții Constituționale nr. 456 din 28 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 902 din 9 noiembrie 2016, referitoare la dispozițiile art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, în care instanța de contencios constituțional a reținut că „atribuția procurorului ierarhic superior de a dispune redeschiderea urmăririi penale în situația preexistenței unei încheieri a judecătorului de cameră preliminară, pronunțată conform art. 341 alin. (8) din Codul de procedură penală, de respingere a plângerii formulate împotriva soluției procurorului ierarhic superior prin care acesta a respins plângerea împotriva soluției de clasare dispusă de procurorul care a controlat și a supravegheat urmărirea penală nu echivalează cu încălcarea autorității de lucru judecat, întrucât exercitarea acestui drept presupune descoperirea unor elemente noi ale cauzei, de natură a justifica emiterea ordonanței de redeschidere.” (paragraful 26) De asemenea, astfel cum s-a menționat anterior, în cauză, Curtea de Apel Craiova, prin aceeași încheiere din data de 12 iunie 2019, a dispus, în temeiul art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea Curții Constituționale, cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. i) din Codul de procedură penală și art. 6 din Codul de procedură penală în raport cu dispozițiile art. 21 alin. (3) din Constituția României și art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în sensul că acestea sunt neconstituționale în măsura în care nu includ în sfera cauzelor care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale și încheierea definitivă pronunțată de către judecătorul de cameră preliminară în procedura prevăzută de art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală. VIII. Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene Textul art. 4 paragraful 1 din Protocolul nr. 7 a fost amplu examinat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, spre exemplu: Hotărârea din data de 10 februarie 2009, pronunțată în Cauza Sergey Zolotukhin împotriva Rusiei, Hotărârea din data de 16 iunie 2009, pronunțată în Cauza Ruotsalainen împotriva Finlandei, Hotărârea din data de 14 ianuarie 2010, pronunțată în Cauza Tsonyo Tsonev împotriva Bulgariei, Hotărârea din data de 4 martie 2014, pronunțată în Cauza Grande Stevens și alții împotriva Italiei, Hotărârea din data de 18 mai 2017, pronunțată în Cauza Johannesson și alții împotriva Islandei. Relevantă pentru ipoteza dată este Hotărârea din 8 iulie 2019, pronunțată în Cauza Mihalache împotriva României, conform căreia, cu referire la art. 4 paragraful 2 din Protocolul nr. 7, redeschiderea procesului este posibilă, cu respectarea următoarelor condiții stricte: decizia de redeschidere trebuie să fie justificată de apariția unor fapte noi sau recent descoperite ori de descoperirea unui viciu fundamental în procedura precedentă, de natură să afecteze rezolvarea cauzei fie în favoarea, fie în detrimentul persoanei vizate. De asemenea, în aceeași hotărâre, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a analizat dacă ordonanța procurorului putea fi considerată o „achitare sau o condamnare definitivă”, în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7. Referitor la jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, în contextul interpretării art. 50 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și a art. 54 din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen, care consacră principiul ne bis in idem, se pot exemplifica: Hotărârea Curții - Marea Cameră - din data de 20 martie 2018 în cauzele conexe C-596/16 și C-597/16 Di Puma și Zecea, Hotărârea din data de 5 aprilie 2017, Orsi și Baldetti, cauzele C-217/15 și C-350/15, EU:C:2017:264, Hotărârea din data de 29 iunie 2016 în Cauza C-486/14 Kossowski Piotr, Hotărârea din data de 22 decembrie 2008 în Cauza C-491/07 Turansky Vladimir. Prin această din urmă hotărâre, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a reținut că „principiul ne bis in idem consacrat de art. 54 din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din data de 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune, semnată la

Schengen (Luxemburg) la data de 19 iunie 1990, nu este aplicabil unei decizii prin care, după examinarea pe fond a cauzei cu care este sesizat, un organ al unui stat contractant dispune încetarea urmăririi penale, într-un stadiu prealabil punerii în mișcare a acțiunii penale împotriva unei persoane bănuite că ar fi comis o infracțiune, în cazul în care această decizie de încetare, potrivit dreptului național al acestui stat, nu stinge definitiv acțiunea penală și nu constituie astfel un impediment în calea unei noi urmăririi penale, pentru aceleași fapte, în acest stat“.De asemenea, în Cauza Kossowski, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a stabilit că „principiul ne bis in idem enunțat la art. 54 din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din data de 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune, semnată la Schengen (Luxemburg) la data de 19 iunie 1990, citit în lumina [art. 50 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene](#), trebuie să fie interpretat în sensul că o decizie a parchetului de încetare în mod definitiv a urmăririi penale, sub rezerva redeschiderii sau a anulării sale, fără să fi fost aplicate pedepse nu poate fi calificată drept decizie de

WWW.LUMEAJUSTITIERO